

REGISTROS

1700. a

1711.

AMI

1100

REGISTRO

1712 a

173

AMI

1101

REGISTRO

1731.

a

1739

AMI

1102

REGISTRO

1740

a

1747

AMI

1103

VINT APUNTS DEL DIA A DIA A LA IGUALADA DEL SEGLE XVIII

PAU LLACUNA I ORTÍNEZ

Quan ens expliquen un període o època de la història, sigui mundial, nacional o local, en general es fa esment dels grans moviments econòmics, situacions socials, guerres, pactes, etc.

En aquests últims temps, i fent un buidatge per confegir un índex dels llibres d'actes del segle XVIII que es conserven a l'Arxiu Comarcal de l'Anoia (ACAN), he anat trobant, a més dels grans fets que marquen l'època, notícies, detalls, fins i tot podria dir anècdotes, que ens expliquen com era la vida quotidiana de la població igualadina, les relacions entre els poders, la vida dels vilatans, les festes, l'educació, la religió, etc.

A mesura que he anat llegint, he anotat alguns d'aquest passatges, els uns perquè m'han semblat interessants i els altres perquè trobo que, llegint-los amb la perspectiva d'avui, de tan sorprenents poden arribar a ser divertits, entre altres coses perquè la majoria són desconeguts per molts de nosaltres. Sense voluntat de fer «la Història», n'he seleccionat una vintena de diversos temes, que van ser part de la vida dels nostres avantpassats i que per tant són part també de la nostra història en minúscula.

1. Complir els dies de precepte (1700). El bisbe de Vic va prohibir als fidels catòlics igualadins comprar i vendre els diumenges i dies de precepte. Aquesta prohibició va comportar un bon problema per a la vida comercial de tota la vila, ja que tenia els privilegis de celebrar fires el dia de Reis (Epifania), que és festiu, i per Sant Bartomeu

(una fira que durava set dies i que per tant també tenia dies festius). La Universitat de la Vila¹ va reunir tota la documentació que demostrava aquest fet i finalment, el 23 de gener del mateix any, el vicari general va revocar la prohibició per ordre del bisbe (ACAN-AMI, registres 1700-1711, núm. 1100 – foli 28R-32R).

2. Sant Faust, vot de poble (1705). El dia 21 de juliol, la Universitat de la Vila va declarar vot de poble a sant Faust. Aquest fet es va produir perquè a l'església de Santa Maria hi havia dipositada una relíquia d'aquest sant. I l'any 1749 es va acordar celebrar la festivitat de Sant Faust l'endemà de la festa de Sant Bartomeu, patró de la vila, perquè així serien més lluïdes les dues festes (ACAN-AMI, registres 1700-1711, núm. 1100 – foli 130 i registres 1748-1754, núm. 1104 – foli 29).

3. Escolapis i escoles (1710). El dia 4 d'abril es proposa que l'orde dels Escolapis vingui a Igualada. Els consellers de la Universitat de la Vila veuen la necessitat de formació dels infants i, vist que tenen molts problemes per trobar mestres, es proposa que siguin els escolapis els qui ho facin a les escoles públiques (ACAN-AMI, registres 1700-1711, núm. 1100 – foli 299).

1. La «Universitat de la Vila» era l'expressió que s'utilitzava per anomenar el govern local d'aquella època.

4. Sant Antoni i el porc (1733). Per Igualada voltaven lliurament uns porcs. En la reunió de la Universitat de la Vila, s'acorda comprar un «nodrís» (porcell) «*que es faria anar per la vila com lo de St. Antoni, i que queda á arbitre i disposició del Regidors pera fer la extracció² per los Sacerdots á ells ben vistos distribuent lo resultat dela extracció per las funcions i sufragis per las animas del Purgatori*». Uns dies més tard, la Universitat acorda donar el «porc de les ànimes» als Escolapis perquè en tinguin cura cada any (ACAN-AMI, registres 1731-1739, núm. 1102 – foli 77R i 80).

5. Forns de puja (1738). A Igualada hi havien forns de puja. En aquests forns hi podien anar a enfornar els vilatans i aquests pagaven la feina al forner amb farina o part del pa que s'havia cuït. D'aquesta forma de pagament en espècie se'n diu «puja».³ (ACAN-AMI, registres 1731-1739, núm. 1102 – foli 229).

6. El dia de Sant Bartomeu, festiu (1740). Va ser en una sessió del dia 18 de març d'aquest any que els regidors de la Universitat de la Vila van acordar, com altres anys, que fos festiu per Sant Bartomeu, patró d'Igualada (ACAN-AMI, registres 1740-1747, núm. 1103 – foli 4).

7. El sou dels regidors (1747). El regidors d'Igualada es van abaixar el sou un 50%. Durant el segle XVIII, la vila d'Igualada va patir un fort endeutament municipal ocasionat en gran part per les guerres. Per aquest motiu, el 9 de desembre de 1747 els regidors d'Igualada reben l'aprovació des de Madrid acceptant el seu acord de reduir-se el sou un 50% (ACAN-AMI, registres 1740-1747, núm. 1103 – foli 297).

2. Extracció: sorteig (*Diccionari català-valencià-balear*, Palma de Mallorca, 1980).

3. El DCVB ho defineix així: Puja: Quantitat de pa que es paga al forner per la feina i materials de coure el pa en el forn públic.

8. L'àngel de l'actual plaça del Rei (1750). Quan es va donar permís a Segimon Bofarull per poder fer unes obres al carrer de Sant Sebastià tapant uns arcs, com a contraprestació per poder fer aquestes obres, se li demana que pagui un cens a l'hospital i una pedra de sis pans d'alt per fer l'àngel que se situarà sobre el portal de Soldevila. Avui el podem veure a la façana de l'edifici de la plaça del Rei, núm. 8 (ACAN-AMI, registres 1748-1754, núm. 1104 – foli 76).

9. Passa la Infanta d'Espanya (1751). Amb motiu del pas per la vila de la Infanta d'Espanya, futura duquessa de Savoia, es va acordar enderrocar el portal de Soldevila i tornar-lo a fer de nou. Per revisar el recorregut que la Infanta havia de fer en el seu pas per Igualada, el «cotxero major» va visitar la vila. En la revisió va dir que el cotxe de la Infanta no passava pel portal, ja que havia de fer una corba amb el carrer del Roser. Els regidors de la vila van acordar enderrocar el portal i la torre de la muralla del costat i tornar-los a

construir de nou després (ACAN-AMI, registres 1748-1754, núm. 1104 – foli 78).

10. Els panys de l'arxiu (1753). L'armari de l'arxiu de l'Ajuntament tenia dos panys amb dues claus. Ho van ordenar des de Barcelona. L'una era per a un regidor i l'altra per a l'escrivà, amb la finalitat que sempre que s'hagués d'obrir es fes en presència de tots dos (ACAN-AMI, registres 1748-1754, núm. 1104 – foli 245).

11. El primer bidell (1756). En l'acte de nomenaments d'oficis per aquest any,⁴ la Universitat de la Vila per primera vegada nomena un «*Bidell de l'Ajuntament*». Les seves obligacions eren: 1, situar l'Ajuntament abans de començar l'ofici i altres funcions de l'església; 2, donar aigua beneïda a l'Ajuntament en entrar i sortir de l'església; 3, endreçar i apagar la cera de l'altar major; 4, acompanyar el cabiscol⁵ i l'evangelista; 5, portar les capes i bordons a la capella de Sant Josep i tornar-los a la sagristia; 6, quedar-se per guardar l'església durant les processons sense poder pujar al campanar (ACAN-AMI, registres 1755-1760, núm. 1105 – foli 89).

12. Perdius i conill (1762). En la relació que l'Ajuntament fa dels Propis i Arbitris aquell any,⁶ hi ha una previsió anual per repartir 33 perdius entre l'alcalde major, el batlle, els regidors, el secretari i el majordom dels propis i 4 conills als macers. Aquest lliurament es feia coincidint amb el moment en què es feien els arrendaments⁷ de la vila (ACAN-AMI, registres 1761-1765, núm. 1106 – foli 50V).

13. L'escolà major (1770). L'Ajuntament i el rector van discutir per qui tenia el dret a elegir l'escolà major (equivalent avui a sagristà) i el campaner. Va ser una disputa que va durar molt de temps. L'Ajuntament al·legava que era el propietari de l'edifici de l'església i que pagava el salari de l'escolà major i campaner. El rector deia que ho havia de fer ell. El tema va acabar al corregidor de Vilafranca, que finalment va dir que, si el rector volia que se li reconeguessin els drets, acudís als jutjats. Les obligacions de l'escolà major i campaner eren les següents: servir a l'obra de l'església; ajudar el rector; obrir i tancar l'església; tocar les campanes abans de les funcions religioses; tocar a morts; tocar les oracions avemaries, matí, migdia i vespres; fer el toc de les ànimes; vestir els altars segons les festivitats, etc. (ACAN-AMI, llibres d'actes, 1767-1768 1109 – foli 176R-178V; 1769-1771 1110 – foli 168V-174V).

14. El preu del vi (1772). El vi tenia un preu molt elevat. Per aquest motiu l'Ajuntament, a fi d'evitar especulacions, va demanar a tots el vilatans que diguessin quantes reserves de vi tenien i va posar com a preu màxim per porró el de 14 diners (ACAN-AMI, llibres d'actes, 1772-1776 1111 – foli 10V).

15. El ventall del Síndic (1773). L'intendent de Vilafranca es va queixar perquè no es donava un ventall al *Síndic Personero*.⁸ Sembla que a Igualada, com en altres poblacions de Catalunya, es tenia el costum, el dia de Corpus, de donar un ventall als regidors i al personal de l'Ajuntament. Els ventall

4. Els oficis són el que avui en diríem funcionaris.

5. Cantor que entona les antífones i salms i dona el to a altres cantaires del cor.

6. Es com s'anomenen les finances de l'Ajuntament de l'època.

7. La vila arrendava en exclusiva uns productes per a la venda a la població, per exemple el pa, l'aiguarent, l'oli, la carn, la cansalada, el gel, etc.

8. El *Síndic Personero del Común* va ser un càrrec municipal instituït per Carlos III com a resposta a les protestes populars conegudes com a Motí d'Esquilache de 1766 i amb la finalitat de donar veu en els ajuntaments al poble, per satisfer les reivindicacions populars en uns municipis dominats per l'oligarquia dels regidors (Antonio Domínguez Ortiz *Carlos III y la España de la Ilustración*. Madrid: Alianza Editorial, 2005).

era més gran o més petit segons el càrrec que s'ocupava. En una relació dels comptes de l'any 1762,⁹ s'explica que el ventall per als membres de l'Ajuntament era de «*forma Major*», mentre que el dels oficials eren de «*forma mediana*»; i per als «Masseros», petits. Per tant, a més rang polític i administratiu, era permès de tenir més calor... (ACAN-AMI, llibres d'actes, 1772-1776 1111 – foli 93R).

16. Nombre d'alumnes per classe (1777). A l'aula dels petits, que aprenien a llegir a les escoles municipals on ensenyaven els escolapis, hi havia 225 alumnes. Almenys això és el que diu un informe que fan uns representants de l'Ajuntament que visiten les escoles. El rector dels escolapis es

9. ACAN-AMI, registres 1761-1765, núm. 1106 – foli 53R.

queixa de l'estat general de les aules i de la sobrepoblació. L'Ajuntament hi envia uns comissionats a inspeccionar-les. En l'informe oral que fan a la sessió de l'Ajuntament del dia 21 d'abril diuen: «*la aula de los ninyos mas pequenyos que aprenden de leher Siendo de veinte y siete palmos y medio de largo y veinte y dos y tres quartos de palmo de ancho*¹⁰ *Se halla el numero de ducientos y viente y Sinco muchahos de suerte que estan con la mayor incomodidad y apretados como sardinas en barril sin haver lugar para entrar dentro el maestro de forma que les ha ensenyar en la puerta*» (ACAN-AMI, llibres d'actes, 1777-1779 1112 – foli 33R).

17. Epidèmia a l'hospital (1778). A l'hospital d'Igualada es van morir dos malalts de febres hèctiques.¹¹ Com a conseqüència d'aquest fet, el corregidor de Vilafranca van enviar una carta queixant-se de la mala praxis dels administradors de l'hospital, i enumeraven les mesures a adoptar, que entre altres eren: tancar les habitacions, repicar el guix de les parets i torna-les a enguixar, canviar tot el terra i que aquestes dues habitacions, des d'aquell moment, sols es fessin servir per als afectats per aquesta malaltia (ACAN-AMI, llibres d'actes, 1777-1779 1112 – foli 183R).

18. L'escolà major: sotana i roquet (1779). Si eres casat, no podies vestir ni sotana ni roquet. Joan Cendra, que era l'escolà major i campaner, va demanar permís a l'Ajuntament i al rector per casar-se. Se li va concedir el permís, però se li va advertir que podria exercir el càrrec en totes les tasques en què no fos necessari portar sotana i roquet, ja que les que requerien aquesta indumentària sols les podia fer un solter de bona vida, formes i costums (ACAN-AMI, llibres d'actes, 1777-1779 1112 – foli 290V).

10. Comptant el pam català a 20,87 cm, l'aula tenia una superfície de 27,16 m².

11. Les «febres hèctiques» era com es coneixia la malaltia de la tuberculosi.

La distribució era la següent: per amonestar-la, 6 diners; pel toc de campanes, 2 sous; per als 24 residents, 2 lliures i 8 sous; per al cabistol i vestuari, 2 sous; per la missa i el vi, 10 sous i 1 diner; per a l'orgue i el manxador, 2 sous; per l'absolta al cor, 4 sous; per als ciris de lliura, 4 sous; total 3 lliures 18 sous i 7 diners (ACAN-AMI, llibres d'actes, 1782-1783 1114 – foli 351-R).

19. Excomunió per als lladres (1781). Quan l'Ajuntament va voler relligar el seus acords municipals, es van trobar a faltar acords de diversos anys. Davant d'aquesta situació, va acordar demanar al bisbe de Vic i al vicari general l'excomunió per a totes aquelles persones que s'emportessin documentació de l'Arxiu (ACAN-AMI, llibres d'actes, 1780-1781 1113 – foli 230R-V).

20. Què valia una missa conventual? (1783). Hi va haver una controvèrsia entre l'Ajuntament i la Reverend Comunitat de Santa Maria per unes conventuals que s'havien de celebrar en l'octava de la festa del Sant Crist, pagades pels rendiments de diverses fundacions. Com a conseqüència d'aquest fet, l'Ajuntament va fer un informe per al reverend senyor degà i visitador de Vic en què detallava el que estava destinat per pagar aquestes conventuals.

PAU LLACUNA I ORTÍNEZ (Igualdà, 1952) Historiador de l'art i gestor cultural, és autor de diversos llibres i articles sobre el patrimoni igualadí. Membre del consell de redacció de la *Revista d'Igualdà*.